

การประกอบภาพ (Composition)

การประกอบภาพ หมายถึง ขบวนการที่ผู้ถ่ายจะทำให้ภาพถ่ายเป็นภาพที่ชวนดู น่าสนใจและสวยงาม เริ่มตั้งแต่การจับฉากทั้ง Blackground และ Foreground หรือการจับท่าทาง การวางสิ่งของให้เหมาะสม การตั้งมุมกล้องให้ได้ภาพที่มีสัดส่วนถูกแบบ มีความตึกกันและกลมกลืนกัน รวมทั้งการออกแบบที่สวยงามและการจัดมุมต่าง ๆ ในการถ่ายภาพด้วย ทั้งนี้ของอาศัยความชำนาญหรือประสบการณ์ ซึ่งต้องเกิดขึ้นจากการฝึกฝนบ่อย ๆ รู้จักวินิจฉัยภาพ และมีความซาบซึ้งในศิลปพอสมควร ภาพถ่ายที่ถ่ายกันมีทั้งเพียงแต่ถ่ายภาพเป็นไคภาพก็มี หรือไคภาพที่มีภาพที่ถูกฉากของใจคนดูทั่วไป ซึ่งลักษณะการอันนี้ เป็นความต้องการของนักถ่ายภาพ ซึ่งเราพอจะรวบรวมได้ว่า วิธีการประกอบภาพนั้น เป็นสิ่งที่จะทำให้ภาพชวนมองหรือไม่ ดังนั้นเราจึงได้ควรรู้จักหลักการในการประกอบภาพพอสมควร ซึ่งมีขั้นตอนใหญ่ ๆ อยู่ 3 ขั้น คือ

1. การจับสิ่งที่จะนำมาถ่าย เช่น จัดท่าผู้ถูกถ่าย จัดสี แสง
2. การถ่าย คือการวางมุมกล้อง และการประกอบภาพ
3. การล้างอัดขยาย หรือการล้างกระดาษ ฟิล์มสีสรรสวยงาม หรือคัด

สัดส่วน แบบที่สวยงาม

1. การจัดสิ่งที่จะถ่าย สิ่งที่จะถ่ายนั้นคือภาพที่ผู้ถ่ายมีความต้องการจะเก็บภาพต่าง ๆ ซึ่งภาพต่าง ๆ เหล่านั้นจักแยกออกได้ดังนี้

(1) ภาพคนครึ่งตัว (Portrait) หรือภาพหุ่น หรือภาพคนเดี่ยว ควรจัดเมื่อมีโอกาสจัดได้เพราะการจัดทำเป็นสิ่งที่ทำให้ภาพถ่ายน่าชม เช่น การฟัง การยืน หรือเดิน การจัดทำ เช่น เหา่มือยันคาง การกอดอก เอียงหน้า ไบหน้าท้องให้แสงและเล่นเงา ซึ่งอาจจะถ่ายภาพให้ไคสีตึกกัน (Contrast) หรือสีกลมกลืนกันสุดแก่ความต้องการภาพ และต้องคำนึงก่อนว่าภาพที่ถ่ายสถานที่ไค เช่น กลางแจ้ง ในบ้าน หรือในห้องถ่าย ซึ่งถ้าถ่ายกลางแจ้ง

คือควรดูฉากหลัง (Background) เช่น ต้นไม้ ฝาบ้าน ติก ถ้ำแพง อย่าให้ฉากหลังมีความยุ่ง หรือลวกคายมากเกินไป ซึ่งเหมาะจะถ่ายคอนเซ็ปต์ ๆ หรือเป็น ถ้าถ่ายในเวลาที่จะทำไฟแสงเงาที่ปรากฏบนใบหน้าไม้ดี

การถ่ายควรรู้อะไรถึง

- ท่าของผู้ถูกถ่าย ควรยืน การนั่ง ฯลฯ
- การตั้งกล้อง หัวมุมที่ คือ 45 องศา กับผู้ถ่าย และผู้ถ่ายต้องตั้งกล้องในมุมระดับเดียวกับผู้ถูกถ่าย

การถ่ายภาพคนในบ้านต้องระวังเรื่องแสงที่เข้ามาทางประตู หน้าต่าง หรือช่องลม อย่าถ่ายให้ผู้ถ่ายต้องหันกล้องเข้าหาแสง ควรตั้งกล้องหัวมุมกับประตูหรือหน้าต่าง 45 องศา เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเงาขึ้นแสง จะทำให้หน้าดำ หรือเกิดภาพที่ติดกัน ภาพคนที่ถ่ายจะไม่เห็นรายละเอียด ถ้าจำเป็นต้องถ่ายอาจใช้แผ่นสะท้อนแสง หรือให้ฟ้าช่วยวางไฟแสงสะท้อนเข้ายังหน้าของผู้ถูกถ่าย

(2) ภาพหมู่ ผู้ถ่ายภาพควรเป็นผู้จัด การจัดนั้นต้องพยายามให้ผู้ถูกถ่ายวางท่าให้เป็นธรรมชาติ ถ้าถ่ายเป็นแถวก็ควรจัดให้สมดุลย์ของภาพถ่าย

(3) ภาพวิวและอาคารสถานที่

- ภาพวิว เป็นภาพที่มีคุณค่าสูง ทำให้ผู้ดูเกิดอารมณ์ขึ้นมา ถ้าภาพถ่ายนั้นมีความสวยงาม ฉะนั้นการถ่ายต้องใช้วิธีการพอสมควร คือ

ต้องถ่ายภาพให้ชัดทุกส่วน โดยวิธีตั้งหน้ากล้องให้เกิดภาพที่เรียกว่าชัดลึก คือหน้ากล้องทั้งแก่ $f/11$, $f/16$, $f/22$ แต่ภาพจะชัดลึกแก่ไหนนั้น สู้กับค่าคุณภาพของกล้อง, ฟิล์ม แสง หมดถ่าย และความเร็วชัตเตอร์

สำหรับเวลาถ่ายควรถ่ายเวลาเช้าหรือเย็น เพราะจะทำให้เกิดเงา และทำให้ภาพดูมีส่วนลึกดีกว่า และการถ่ายควรทำให้เกิด Contrast มาก การจัด Foreground ก็เป็นส่วนที่ในการจัดภาพแบบถ่ายวิว เช่น กิ่งไม้ ขอบหน้าต่าง เสา หรือส่วนต่าง ๆ ของอาคาร

ในการถ่ายภาพวิว ถ้าภาพที่ถ่ายมีภาพคนรวมอยู่ด้วย จะทำให้มีชีวิตชีวาขึ้น และมีการเปรียบเทียบด้วย แต่ควรถ่ายภาพคนในระยะไกล ๆ เพราะถ้าถ่ายใกล้จะทำให้ภาพเปลี่ยนความสนใจ

ภาพอาคารสถานที่ ควรถ่ายในระยะไกลพอสมควรจะทำให้ภาพไม่เอน แต่ถ้าจำเป็นควรตั้งกล้องในมุม 45 องศา จะทำให้ภาพที่ได้ออกได้เที่ยงความจริงหรือเหมือนจริง

(4) การถ่ายภาพสิ่งของ ของ กิ่งก้าน โครงสร้าง ให้มีลักษณะที่หลังเกิดการโต้แสง และเงาทำให้ภาพสละทุกตาชวนดูได้เช่นกัน

2. การตั้งกล้องถ่าย เป็นสิ่งสำคัญมากของการประกอบภาพเพราะ ในการถ่ายภาพนั้น ในบางครั้งเราไม่สามารถจับสิ่งที่เราจะถ่ายได้ เช่น หิวทัศน์ อาคาร หรืองานพิธีต่าง ๆ บ่อยๆ จะต้องแก้ไขหรือตัดสินใจหากการประกอบภาพเขาเอง หรือแม้กระทั่งสิ่งที่เราสามารถจับได้แต่ตั้งกล้องไม่ได้ ก็ใช้ภาพที่ไม่ชวนดูได้เช่นกัน ดังนั้นการตั้งกล้องจึงเป็นส่วนสำคัญมากที่สุด นั่นคือการตั้งมุมกล้อง ดังนั้นจึงมีหลักการในการตั้งกล้องที่พอจะช่วยทำให้มุมกล้องดีขึ้น คือ

- (1) ห้องมีระยะดอยเข้าออก มีที่คานข้างสำหรับถ่ายทั้งชายและขวา
- (2) กล้องตั้งอยู่ในลักษณะที่สามารถยกขึ้น กดต่ำ ชูเหนือศีรษะ และตั้งระเค็มได้
- (3) ตั้งกล้องในระดับตา หรือระเค็มเอว
- (4) ย่ำก่าขมูมหน้าซาก

ทั้งนี้ในการตั้งกล้องนั้นผู้คนที่ควรระวัง เช่น การถ่ายที่กลางแจ้ง ๆ ต้องคอยระวังระหว่าง ๆ ถ้าใช้กล้องเงาขึ้นจะทำให้ภาพดูเหมือนที่กึ่งส่วนบนเล็ก หรือถ้าถ่ายภาพคนยืนบนที่สูง จะดูคนสูงผิดปกติ ทั้งนี้ในการตั้งกล้องจะกล้องดูอย่างรอบคอบเสมอของแต่ละภาพ เพราะการถ่ายนั้นเป็นจุดสำคัญที่จะสร้างทัศนียภาพเพื่ออธิบายเป็นรูปต่อไป

3. การอธิบาย การอธิบายเป็นโอกาสสุดท้ายในการแก้ไขปรับปรุงภาพนักถ่ายภาพที่ดีควรร่างอธิบายด้วยตนเอง เพราะการไปจ้างเขาร่างอธิบายนั้นเป็นการตัดโอกาสในการปรับปรุงแก้ไขในการจัดประกอบภาพ เพราะภาพอาจทำไปตามผู้ทำ ไม่ตรงกับความต้องการของผู้นาย เพราะการอธิบายรูปนั้นอาจเลือกอธิบายในส่วนที่ที่ที่สุดได้ และอาจช่วยให้ภาพถ่ายที่ไม่ดีพอให้ดีขึ้น เช่นการบังแสง ช่วยให้ภาพเกิด Contrast กันมากขึ้น เป็นต้น การอธิบายช่วยได้เพียงเล็กน้อยแก่การขายนั่นช่วยได้มาก เพราะการอธิบายไม่สามารถอธิบายเฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่ง นอกจากช่วยจัดขอบให้ใหม่ หรือตัดเอาส่วนที่ของการเท่านั้น

หลักการประกอบภาพที่จะได้ภาพที่ดี (มุมมอง) ควรมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. ภาพที่ถ่าย (Subject) ควรมีขนาดพอสมควร และมองเห็นชัด โดยภาพที่ถ่าย (Subject) ควรเป็นจุดเด่นชัด ตรงกลางพอดี ถ้าเป็นภาพคนหรือสิ่งเด่นชัด ควรถ่ายด้วยลักษณะใกล้ ถ้ามีพื้นหลังควรจัดพื้นหลังอยู่นอกระยะชัด หรือให้ภาพเบลอ ภาพเด่นชัดควรอยู่กลางพอดี

2. ถ่ายให้มีความดุลยภาพเกิดในภาพ จะเป็นภาพที่หน้าหนักทางด้านบนแนวนอน (Horizontal) หรือเรียกว่า (Formal balance) ถ้าเป็นภาพถ่ายในแนวตั้ง (Vertical) เรียกว่า (Informal balance) เพราะการจัดภาพในบางโอกาส เราไม่สามารถจัดภาพให้อยู่ตรงกลางพอดีได้ ก็จัดน้ำหนักภาพสองข้างให้เท่ากัน เช่น ภาพของหอคอยอยู่ข้างซ้ายมีลักษณะสูง เราก็ใช้เงาคนไม่อยู่คานขวาที่มีความสูงเท่ากัน หรือใกล้เคียงกัน เป็นน้ำหนักดวงทางด้านขวา เป็นต้น หรือจะใช้สีของภาพเป็นน้ำหนักดวงก็ได้

3. อย่าถ่ายภาพที่ถ่ายมีสีขาวอยู่ริมภาพ คืออย่าให้ริมภาพด้านใดด้านหนึ่ง ข้ำยหรือขวา ขวา หรือท้องฟ้าโง่งเกินไป ควรหาแผ่นกรองแสงมาใช้เพื่อเก็บภาพให้อยู่ใน กรอบ ทั้งนี้ภาพสีขาวควรอยู่ตรงกลางของภาพ
4. การถ่ายภาพที่เกิดเป็นเส้น คือจุดความสนใจมากกว่าภาพที่กองกร เช่น เส้นขอบน้ำดื่มขอบฟ้า เสาไฟ รางรถไฟ ถนน ในภาพบางภาพอาจประกอบภาพเป็นมุม ทะแยงก็ได้
5. อย่าถ่ายภาพที่ทำให้มีส่วนว่างเกินไป จะเป็นที่ว่างระหว่างสิ่งของ (Subject) กับ (Subject) หรือที่ว่าง (Space) ด้านข้างของภาพก็ดี ควรจัด Foreground หรือ Background เพื่อให้ที่ว่างนั้นดูเต็ม หรือเกิดการดูขยี้กัน
6. ใช้พื้นที่ความหนาของภาพเพื่อแสดงความลึกและพื้นของภาพ
7. การถ่ายภาพเคลื่อนไหว ควรเว้นที่ว่าง (Space) ไว้รับความเคลื่อนไหว เพราะจะทำให้ผู้ชมมีความรู้สึกคล้ายกับว่ามี อีสาระที่จะเคลื่อนไหวต่อไป ทำให้ภาพเกิดความเคลื่อนไหวได้ในความรู้สึก เช่นภาพที่เคลื่อนไหวเข้าหากองควรจะมีที่ว่างด้านหน้า ถ้าภาพเคลื่อนไหวผ่านกล้อง ควรมีที่ว่างในที่ที่จะไปมากกว่าในที่ที่เบื้องหลัง เป็นต้น
8. ควรเคลื่อนไหวในหน้า คือการเป็นภาพที่ถ่ายในระยะใกล้ ส่วนหน้าของ วัตถุ ควรเว้นช่องว่างรับการเคลื่อนไหว โดยไม่ต้องภาพอยู่ตรงกลางของภาพ

